

Nr 824

Av herr Fälldin m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 105, angående ytterligare utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1961/62.

(Lika lydande med motion nr 681 i Första kammaren)

I propositionen nr 105 angående tilläggsstat II för innevarande budgetår föreslås bl. a. ett tilläggsanslag på 50 milj. kronor till sysselsättningspolitiska åtgärder. I anslutning härtill tar departementschefen upp till diskussion vissa frågor rörande den rörlighetsstimulerande verksamheten inom arbetsmarknadspolitiken. Sålunda föreslås i propositionen att vid sidan av nu utgående bidrag skall utgå ett särskilt bidrag, s. k. etableringsbidrag, på 2 000 kronor till familjer som flyttar från kommuner med exceptionellt hög arbetslöshet. Vidare innebär propositionen att arbetsmarknadsstyrelsen skall få inleda försöksverksamhet med stöd till egnahemsägare och bostadsrättsinnehavare på så sätt, att styrelsen skall få inlösa egnahem eller lägenhet som innehaves av person som till följd av arbetslöshet tvingas flytta till annan ort.

I en aktiv arbetsmarknadspolitik måste givetvis de rörlighetsstimulerande åtgärderna intaga en framträdande plats. Enligt vår mening är det emellertid väsentligt att huvudvikten härvid lägges vid den yrkesmässiga rörligheten inom regionen. Det torde inte kunna bestridas att arbetsmarknadspolitiken under senare tid inriktats på en geografisk rörlighet, innebärande att arbetskraft förflyttats från vissa regioner med arbetskraftsöverskott, särskilt från de övre norrlandslänen och områdena i sydöstra Sverige. De siffror för befolkningsminskningen, som från de senare åren föreligger från de nämnda områdena, ger ett klart belägg för utvecklingen i nämnda avseende.

De remissyttranden från kommittén för näringslivets lokalisering och arbetsmarknadsutredningen som redovisas i propositionen innebär i sak en hård kritik mot den nuvarande arbetsmarknadspolitiken. Kommittén för näringslivets lokalisering har sålunda framhållit att förekomsten av omfattande arbetslöshet inom en del regioner under en högkonjunktur som den nu rådande får tolkas som ett bevis för att de nuvarande medlen för lösandet av sysselsättningsfrågorna i de aktuella områdena är otillräckliga. Kommittén understryker vikten av att man genom mera aktiva lokaliseringspolitiska åtgärder från samhällets sida stimulerar näringslivets ut-

veckling i områden med otillräckliga försörjningsmöjligheter och hög arbetslöshet. Arbetsmarknadsutredningen har framhållit att strävandena att nå en bättre balans på arbetsmarknaden måste grundas inte enbart på rörlighetsstimulerande åtgärder utan även på lokaliseringspolitiska.

Enligt vår mening måste det vara en huvuduppgift för arbetsmarknadspolitiken att effektivt medverka i strävandena att lokalisera nya arbetsplatser till områden som har överskott på arbetskraft. Det torde emellertid inte kunna hävdas att denna uppgift tillgodosetts på tillfredsställande sätt inom den nuvarande arbetsmarknadspolitiken. De lokaliseringspolitiska uppgifterna har över huvud taget under de senare åren ägnats anmärkningsvärt liten uppmärksamhet från arbetsmarknadsorganens sida.

För närvarande är såväl lokaliseringspolitiken som arbetsmarknadspolitik föremål för utredning. Det kan också framhållas att det hittills inte varit möjligt att i tillräcklig utsträckning rikta statsmakternas intresse på åtgärder som kan främja sysselsättningen i de s. k. avfolkningsregionerna. Förslag om vissa skattelättnader för nyföretagsamheten i sådana områden har sålunda avvisats. Den nuvarande kostnadsfördelningen mellan staten och kommunerna måste också sägas utgöra ett hinder för en tillfredsställande kommunal service åt företagsamheten. Den brist på klara riktlinjer som sålunda för närvarande kännetecknar lokaliseringspolitiken kan emellertid inte försvara en arbetsmarknadspolitik som ensidigt inriktas på att förflytta arbetskraft från avfolkningsregionerna till de redan förut tätbefolkade områdena. En sådan politik måste ju vara till hinder för strävandena att skapa förutsättningar för en mer proportionell spridning av näringslivet till olika regioner i landet.

Det är inte vår avsikt att i förevarande sammanhang taga upp frågan om den framtida lokaliseringspolitikens utformning. Den uppgiften ankommer givetvis i första hand på den pågående utredningen. Även om de materiella förutsättningarna för en effektiv lokaliseringspolitik för närvarande inte är tillfredsställande, är det emellertid av vikt att man inom arbetsmarknadspolitiken på ett effektivare sätt beaktar den lokaliseringspolitiska målsättningen. Det synes oss nödvändigt att arbetsmarknadspolitiken i första hand inriktas på att främja sysselsättningen inom de områden som har sysselsättningssvårigheter. De rörlighetsstimulerande åtgärderna, såväl de hittillsvarande som de som därutöver föreslås i propositionen, bör bedömas som värdefulla för arbetsmarknadspolitiken, men de bör enligt vår mening i första hand inriktas på rörlighet inom regionen. Det är enligt vår mening angeläget, att arbetsmarknadsorganen får direktiv om att i första hand inrikta arbetsmarknadspolitiken på att skapa sysselsättningsmöjligheter inom regionen.

Förutsättningarna för en sådan lokaliseringspolitik är, såsom vi framhållit, beroende på flera olika faktorer. I förevarande sammanhang vill vi särskilt rikta uppmärksamheten på den kreditgivning, som sker via före-

tagarföreningarna till mindre företag. Enligt vad vi erfarit har flertalet företagarföreningar i de sysselsättningssvaga områdena för närvarande brist på medel för utlåning. Om det föreliggande lånebehovet i nämnda områden kunde tillgodoses, skulle i betydande utsträckning befintliga företag kunna utvidgas och nya sysselsättningsstillfällen skapas inom regionerna. Det måste enligt vår mening vara en missriktad politik att lägga ner betydande kapital på åtgärder i syfte att flytta arbetskraft bort från regionen, när samtidigt bristen på krediter inom regionen är huvudorsaken till att sysselsättningen inte kunnat upprätthållas.

För innevarande budgetår har till hantverks- och industrilånefonden och därmed i huvudsak till företagarföreningarnas utlåningsverksamhet använts på kapitalbudgeten ett investeringsanslag på 10 milj. kronor. Det synes oss nödvändigt att fonden tillföres ett tilläggsanslag på 10 milj. kronor. Härigenom skulle skapas förutsättningar för ökad företagsamhet i de sysselsättningssvaga regionerna, varigenom också skulle skapas ökade sysselsättningsmöjligheter inom regionerna.

Med stöd av vad sålunda anförts får vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 105 måtte

I. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utfärdande av sådana riktlinjer för arbetsmarknadsorganen, att arbetsmarknadspolitiken i första hand inriktas på främjande av sysselsättningen inom de regioner, som nu har sysselsättningssvårigheter;

II. anvisa till Statens hantverks- och industrilånefond å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1961/62 ett investeringsanslag av 10 000 000 kr.

Stockholm den 10 april 1962

Thorbjörn Fälldin

Erik Larsson

Jan-Ivan Nilsson

i Norderön

i Tvärålund
